

Joan Subias Galter, les raons d'una vida

ROSA MARIA GIL I TORT

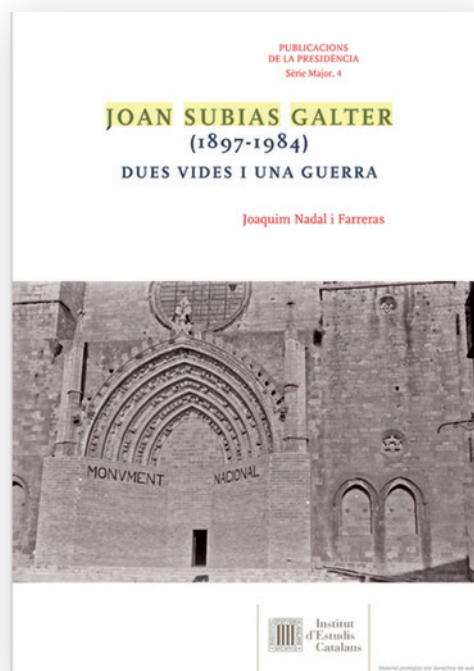
Com a país tenim una història de sotragades i repeses, propensa a generar una mitologia particular de promeses truncades. No només aquí; la història d'occident és plena d'episodis bèl·lics, genocidis i reconstruccions. Una trista herència que arrosseguem els historiadors i que, lluny del desànim, ens ha d'empènyer a afinar la mirada per recuperar històries professionals i vitals, testimonis imprescindibles per afrontar el futur. Aquesta, en part, també és la nostra feina. Però el pas del temps és pervers, les dades s'esborren, la memòria es dissol i cal coratge, un sòlid bagatge professional i molta decisió per emprendre una recerca incerta que no sempre compensarà l'esforç. També és cert que l'èxit o el fracàs, més enllà de fonts i documents, estarà directament relacionat amb la vàlua de l'investigador que assumeix el repte, la seva capacitat d'interrogar i posar vida allà on només hi ha indicis i supòsits per confirmar.

En aquest magnífic volum, Joaquim Nadal ha recuperat la figura de Joan Subias Galter, personatge imprescindible en la gestió, catalogació i conservació de monuments, en l'administració, la docència i la divulgació. No es pot dir que fos un personatge oblidat, però també és cert que el seu record rarament superava breus mencions repetides en treballs i articles. El subtítol escollit, *Dues vides i una guerra*, destil·la subtilitat, en la mesura que acota la biografia i aporta el calidoscopi de circumstàncies i actors que transiten per aquest estudi. Tenim un llibre singularment documentat, de lectura amena i ple d'humanitat. Plantejat com una biografia, el fil argumental es desplega com una bona novel·la i hàbilment es remarquen aquells aspectes en què la intervenció de Subias va ser crucial. Estem pensant en la tasca de recu-

peració de Sant Pere de Rodes i Vilabertran i, sobretot, en els treballs titànics de salvaguarda del patrimoni artístic català els darrers mesos de la guerra, des del Mas Descals de Darnius. El relat confegit per Nadal aconsegueix convocar personatges de primera línia que caminaren al costat de Subias: el jove Salvador Dalí, Frederic Marès i Josep M. de Sagarra en la connexió empordanesa, i Jeroni Martorell, Josep de C. Serra i Ràfols, i Rafael Masó, entre molts altres. Cadascú en el seu paper i en el seu moment, defineixen el mosaic català de tot el segle xx. Aquesta és una de les grandeses del llibre, la capacitat de documentar ambients, trajectòries i personatges trenats en el dia a dia del relat biogràfic.

Joaquim Nadal presenta un ingent treball de recerca i documentació que sàviament combina l'erudició amb les peripècies personals, fet que aconsegueix atrapar el lector des del primer full, en què Joandomènec Ros, com a president de l'Institut d'Estudis Catalans, editor de l'obra, relaciona aquesta obra amb l'èpica història cinematogràfica de *Monuments Men* i es lamenta del desenllaç desigual de l'episodi anglosaxó envers el català. Nadal s'identifica tant amb Subias que hi acaba col·laborant quan integra en

És Subias, la seva història i la de tota una generació que va patir les dificultats i asprors de la guerra i l'amargor de l'ostracisme físic i espiritual de la postguerra

NADAL FARRERAS, Joaquim
**Joan Subias Galter
(1897-1984).**

Dues vides i una guerra
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona, 2016. 241 p.

la recerca les fonts coetànies al personatge i algunes d'anteriors al segle xx, i així aconsegueix un autèntic estat de la qüestió sobre els temes tractats. En la mateixa línia hi aporta fonts literàries com Tomàs Garcés, que recuperen l'ambient i relliguen els fils d'aquesta cultura nostra tan destrenada per l'oblit i les malastrugances. És Subias, la seva història i la de tota una generació que va patir les dificultats i asprors de la guerra i l'amargor de l'ostracisme físic i espiritual de la postguerra.

Per acabar, hem d'agrair a Joaquim Nadal l'esforç de recopilació i ressenya de tots els treballs de Subias, al costat de la correspondència entorn del personatge. És un treball que depassa la mera biografia i fresa el camí cap a noves investigacions seguint el mestratge de l'autor i la riquesa de la documentació que ofereix en els annexos del llibre.